

14.06.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**14 Haziran 2023
Çarşamba**

14.06.2023

RESMİ GAZETE’DE BUGÜN

14 Haziran 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Çankaya Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— İstanbul Bilgi Üniversitesi Çift Anadal, Yan Dal ve Üstün Başarı Programları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 30/11/2022 Tarihli ve E: 2019/38, K: 2022/148 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 13/12/2022 Tarihli ve E: 2020/29, K: 2022/155 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2020/90, K: 2023/88 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 4/5/2023 Tarihli ve E: 2021/62, K: 2023/89 Sayılı Kararı

TOBB'da e-ihracat stratejileri masaya yatırıldı

Türkiye'deki firmaların e-ihracatla dünyaya açılabilmelerine katkı sağlamak amacıyla düzenlenen "e-İhracat Stratejileri Programı" ticaret sektörünün önde gelen isimlerini başkentte bir araya getirdi.

Global Marketing Agency (GMA) Türkiye tarafından TOBB İkiz Kuleler'de düzenlenen "e-İhracat Stratejileri Programı"nın ilk günü panellerle başladı. Yarın da eğitimlerle devam edecek etkinlik, Türkiye'nin dört bir yanından firmaların ürünlerini yurt dışında başarıyla pazarlayabilmelerine katkı sağlamayı hedefliyor.

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi ve Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Seyit Ardıç, programın açılışında yaptığı konuşmada, e-ihracatın Türkiye için önemli bir ihracat kanalı olduğunu söyledi. Dünya genelinde artan dijitalleşmenin tüketim davranışlarını değiştirdiğini, bunun da e-ticaret alanında büyük bir pazar yarattığını belirten Ardıç, özellikle Kovid-19 salgınının ardından bu alanda büyük bir sıçrama yaşandığını, üretimden hizmet aşamasına kadar dijital dönüşüme uyum sağlayabilen firmalar için e-ticaretin can suyu olduğunu dile getirdi.

Yeni ihracat yöntemlerinin hızla uygulanıp yaygınlaştırılmasıyla ihracata ivme kazandırılacağı vurgulayan Ardıç, "Zaman ve maliyet tasarrufu hepimiz için çok önemli ve e-ihracat tam olarak bunu sağlıyor, yeni pazarlara, daha geniş müşteri kitlelerine erişimi mümkün kılıyor. O halde e-ihracatı tabana nasıl yayabiliriz, bunun yollarını arayalım." dedi.

Hedef, e-ihracat oranını yüzde 10'a çıkarmak

Ardıç, küresel satışların yaklaşık beşte birini e-ticaretin oluşturduğuna işaret ederek, "2026 yılına kadar dünyada e-ticaret hacminin 5 trilyon doları geçmesi bekleniyor. Bu büyük bir pazar ve e-ihracat için önümüzde duran büyük bir fırsattır. Şu anda ihracatımızın yüzde 3 kadarı e-ihracat kanalıyla gerçekleştiriliyor. Bu oranın yüzde 10'a çıkarılması ilk hedefimizdir." diye konuştu.

Çıkarılan yeni yasa ve alt mevzuatlarla e-ihracatın desteklendiğini hatırlatan Ardıç, Ticaret Bakanlığının e-ihracat için yoğun mesai yaptığını anlattı.

Ardıç, Bakanlığın e-ihracata yönelik çalışmalarını desteklediklerine dikkati çekerek, şunları kaydetti:

"Firmaların depo kira ve sipariş karşılama, tanıtım ve pazar yeri desteğine kadar birçok yeni e-ihracat desteği ve projeler söz konusu. Bu destekler özellikle KOBİ'lerin e-ihracata başlaması veya mevcut operasyonlarını geliştirmeleri için büyük bir fırsattır. Türkiye aranan bir pazar ve satılabilir ürün çok fazla. Ülkemizin küresel büyük ve stratejik pazarlara yakınlığı da e-ihracat açısından önemli avantajlar getiriyor. Bu avantajlardan faydalanabilmek için firmaların, hızla gelişen teknolojinin olanaklarıyla stratejilerini ve operasyonlarını yeniden ele almaları gerekiyor."

e-ihracatı tabana yaymak için hem TOBB bünyesinde hem de başkanlık görevini yürüttüğü ASO'da, firmaların dijital dönüşümünü ve bu alana olan yatırımlarını artırmak için çeşitli çalışmalar yaptıklarını belirten Ardıç, şu değerlendirmede bulundu:

"Bugüne kadar küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) e-ticaret ve e-ihracata başlamaları için pek çok farkındalık projesi gerçekleştirdik. Son olarak Amazon ve Amerikan Şirketler Derneği ile yaptığımız işbirlikleriyle şirketlerimizi, Amerikan pazarı başta olmak üzere e-ihracata hazırlıyoruz. Eğitim, mentorluk ve ücretsiz danışmanlıktan oluşan projelerimizin ilk meyvesini aldık, şimdiden 3 şirketimiz Amerikan pazarında e-ihracata başladı. Tüm e-ticaret ve e-ihracat paydaşlarını, yeni girişimcileri ve üniversite öğrencilerini buluşturduğumuz, sadece 'dijitalleşme' konuştuğumuz, 'TOBB Türkiye Teknoloji Buluşmaları'nı düzenliyoruz. Bugüne kadar 90'a yakın düzenlediğimiz etkinlikle 100 binden fazla girişimcimize ulaştık. 81 ilin hepsinde TOBB'a bağlı oda ve borsalarımızın da destekleriyle e-ticaret eğitimleri gerçekleştirdik."

Güven damgasını hayata geçirdik

Ardıç, e-ticaretin ve e-ihracatın tabana yayılması, tüketicilerin güveninin artması ve KOBİ'lerin internet ortamında güvenle büyümesi için Ticaret Bakanlığının da destekleriyle "güven damgası"nı hayata geçirdiklerini söyledi.

Halihazırda 109 e-ticaret sitesine güven damgası verdiklerini aktaran Ardıç, "Güven damgası, tüketicilerin kendilerini daha güvende hissedeceği güvenli ortamı tesis

etmek üzere kurgulanmış bir uygulama. Bu sitelerin teknik altyapılarını denetliyoruz. Aslında bu sitelere ideal bir e-ticaret sitesinin nasıl olması gerektiği konusunda yönlendirme yapıyoruz. Değerlendirmelerimiz sonucunda da onları akredite ediyoruz." ifadelerini kullandı.

e-Ticaret yapan kişi sayısı 68 binden 548 bine çıktı

Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Gürsel Baran da dünyanın salgın sonrası hızlanan bir değişim süreci yaşadığına dikkati çekerek, şöyle konuştu:

"Daha internet kullanmaya başlayalı uzun yıllar geçmemişken ticareti ve ihracatı internet üzerinden yapmaya başladık. Dijitalleşme ve özellikle bilişim teknolojilerinde her gün yenileri eklenen gelişim birçok faaliyetin de dijital alana kaymasına neden oldu. Bunlardan biri de ticaret. Etkilediği ve hitap ettiği kesimlerin genişliği dikkate alındığında belki de en önemlilerinden birisi ticaretin elektronik yolla yapılmasıdır. Müşteri kitlesinin daha geniş, işletme maliyetlerinin daha düşük olması, 7/24 saat çalışabilme ve küresel pazarlara erişebilme imkanı, satıcılar açısından e-ticaretin avantajını oluşturuyor."

e-ticaret ve e-ihracatın birçok avantajı beraberinde getirdiğini ancak bunun yanında çok daha büyük bir rekabet ortamı olduğunu vurgulayan Baran, "Fiziki alanda ticaret yaptığınızda müşteriniz de rakipleriniz de sınırlı ama e-ticaret yaptığınızda bütün dünya müşteriniz olduğu gibi, bütün dünya rakibiniz olabiliyor. Veri güvenliği, lojistik ve teslimat sorunları bu yeni dünyanın önemli sorunları arasında. Dünyanın gittiği yönü hepimiz takip etmek zorundayız. Dünya bir yöne gidiyor ve siz de bu yöne doğru evrilmek zorundasınız. Bu nedenle işin kurallarını bilmek, gereklerini yerine getirmek durumundasınız." dedi.

Baran, 2019 yılında Türkiye'de 68 bin kişinin e-ticaret yaptığını, bu sayının şu anda 548 bine çıktığını ifade ederek, şunları kaydetti:

"2019 yılında 136 milyar liralık e-ticaret hacmi varken 2022 yılı sonu itibarıyla bu 800 milyar liralarda. Bu rakamlara baktığımızda gerçekten önemli yol almışız. Biz ATO olarak üyelerimizin her alanda olduğu gibi bu alanda da ihtiyaçlarını, eğitimlerini, e-ticaret, e-ihracat anlamında bütün sıkıntılarını çözme gayreti içindeyiz."

Salgında e-ihracat ve e-ticaret seferberliği başlattıklarını dile getiren Baran, üyelerine bu dönemde ücretsiz yazılım sağladıklarını, e-ticaret ve e-ihracat altyapısını oluşturduklarını ve danışmanlık desteği verdiklerini bildirdi. Baran, "Pandemi öncesinde Ankara'da e-ticaret yapan firma sayımız 6 bin civarındayken 2022 yıl sonu itibarıyla 44 binli rakamlara çıktı." bilgisini verdi.

8 ilde e-ticaret eğitim planı

e-Ticaret Merkezi AŞ Üst Yöneticisi Merter Özdemir de e-ihracat eğitimlerine ilişkin bilgi verdi.

14.06.2023

Bu eğitimlerden ilkinin Ankara'da gerçekleştirildiğini belirten Özdemir, söz konusu etkinliklerin İstanbul, Bursa, İzmir ve Gaziantep'in de içinde olduğu 8 ilde planlandığını kaydetti.

Özdemir, e-ihracatın önemine dikkati çekerek, Türkiye'nin üründen hizmete, danışmanlıktan bilete kadar birçok alanda dünyaya bir şeyler satıyor olması gerektiğini sözlerine ekledi.

Etkinlikte, Ticaret Bakanlığında katılımcıların yanı sıra bazı şirket üst yöneticileri, girişimciler ile gazeteciler de e-ihracatın çeşitli yönlerine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Perakende satış hacmi yıllık bazda yüzde 27,5 arttı

Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi, nisanda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 27,5 yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu, nisan ayına ilişkin perakende satış endekslerini açıkladı.

Buna göre, sabit fiyatlarla perakende satış hacmi nisanda geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 27,5 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları yüzde 21,2, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) yüzde 34,9, otomotiv yakıtı satışları ise yüzde 12,5 artış gösterdi.

Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi nisanda bir önceki aya göre yüzde 0,9 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları yüzde 0,4, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) yüzde 1,9 yükselirken, otomotiv yakıtı satışları yüzde 1,5 azaldı.

Perakende ciro

Cari fiyatlarla perakende ciro nisanda yıllık bazda yüzde 82,3 artış gösterdi. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları yüzde 89,3, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) yüzde 104,5, otomotiv yakıtı satışları ise yüzde 16,7 yükseldi.

Cari fiyatlarla perakende ciro nisanda bir önceki aya göre yüzde 3,4 artış kaydetti. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları yüzde 2,8, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) yüzde 5,1 yükselirken, otomotiv yakıtı satışları yüzde 2,3 azaldı.

Hazine 2 ihaleyle 21 milyar lira borçlandı

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bugün düzenlediği 2 tahvil ihalesinde 20 milyar 807,9 milyon lira borçlanmaya gitti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ihalede, 7 yıl (2548 gün) vadeli, 6 ayda bir değişken faizli kupon ödemeli devlet tahvilinin ilk ihracını yaptı. İhalede dönemsel faiz yüzde 8,26 oldu.

Nominal teklifin 3 milyar 885,5 milyon lirayı bulduğu ihalede, nominal satış 2 milyar 745,5 milyon lira, net satış 2 milyar 418,3 milyon lira olarak gerçekleşti.

Kamudan teklifin gelmediği ihalede, piyasa yapımcılarından 5 milyar 159 milyon liralık teklif alındı ve bu kesime 3 milyar liralık satış yapıldı.

İkinci ihalede ise 9 yıl (3409 gün) vadeli, 6 ayda bir yüzde 5,2 sabit kupon ödemeli devlet tahvilinin yeniden ihracı gerçekleştirildi. İhalede basit faiz yüzde 17,34, bileşik faiz ise yüzde 18,09 oldu

Nominal teklifin 16 milyar 259 milyon lirayı bulduğu ihalede, nominal satış 12 milyar 24 milyon lira, net satış 8 milyar 389,6 milyon lira olarak gerçekleşti.

Kamudan gelen 1 milyarlık teklifin tamamının karşılandığı ihalede, piyasa yapımcılarından 9 milyar 756 milyon liralık teklif alındı ve bu kesime 6 milyar liralık satış yapıldı.

Hazine böylece, 2 ihalede toplam 20 milyar 807,9 milyon lira borçlandı.

Fitch'ten 'politika faizi' vurgusu

Fitch, Türkiye ekonomisine yönelik değerlendirmesinde; politika faizinin, TL ve rezervler üzerindeki baskıları hafifletmek ve enflasyonla mücadele etmek için yeniden bir araç olarak kullanılmasını beklediklerinin altını çizdi.

Kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türk ekonomisine ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Fitch değerlendirmesinde, TL'deki aşırı oynaklığın banka mevduatlarının istikrarına ilişkin endişeler yaratabileceği belirtilirken; "Mevcut sermaye akışı yönetimi önlemleri kısa vadede yerel döviz talebinden kaynaklanan değer kaybının hızını yönetmeye devam edebilir" denildi. Ayrıca, son yıllarda Türkiye'de geçişkenliğin artan boyutu ve hızı göz önüne alındığında, zayıf TL'nin halen güçlü olan enflasyonist baskıları ağırlaştırabileceğinin altı çizildi.

Fitch, "Türkiye'de politika faizinin, politika yapıcıların TL ve rezervler üzerindeki baskıları hafifletmek ve enflasyonla mücadele etmek için bir araç olarak yeniden kullanılabilir olmasını bekliyoruz" olarak belirtti ve bunun da herhangi bir politika değişikliğinin etkisinin ve dayanıklılığının belirlemede biraz zaman alacağı anlamına geldiği mesajını verdi.

Kuruluşun açıklamalarında, Türkiye'deki politika yapıcıların dengesizlikleri çözme ve potansiyel olarak hedefli düzenleyici tedbirleri gevşetme konusunda karmaşık zorluklarla karşı karşıya olduğu kaydedildi.

ABD enflasyonu beklentileri karşıladı: 27 ayın en düşüğü

ABD'nin mayıs ayı enflasyonu, aylık yüzde 0,1 artış gösterirken, yıllık bazda yüzde 4,0 oranında gerçekleşti. Ekonomistlerin beklentisi, ülkenin enflasyonunun aylık yüzde 0,1 oranında yükselmesi, yıllık olarak ise yüzde 4,1 olması yönündeydi. Böylelikle ABD'nin enflasyonu, Mart 2021'den bu yana görülen en düşük seviyeye indi.

ABD mayıs ayı enflasyon verileri açıklandı. Ülkenin enflasyonu, mayısta bir önceki aya göre yüzde 0,1 yükselirken, piyasa beklentilerine paralel geldi. Enflasyon yıllık bazda ise, yüzde 4,0 oranında gerçekleşerek beklentilerin hafif altında kaldı. Piyasalarda ABD Tüketici Fiyat Endeksi'nin (TÜFE) mayısta yüzde 4,1'e gerilemesi bekleniyordu. ABD enflasyonu, nisan ayında yıllık bazda yüzde 4,9 olmuştu.

Mayıs ayında enerji fiyatları yüzde 3,6 düşerken, gıda fiyatları yüzde 0,2 yükseldi. 12 aylık dönemde enerji fiyatları yüzde 11,7 azalırken, gıda fiyatlarında artış yüzde 6,7 oldu.

Çekirdek enflasyon beklentilerle paralel seyretti

Değişken enerji ve gıda fiyatlarını içermeyen çekirdek TÜFE, mayısta aylık yüzde 0,4 ve yıllık yüzde 5,3 arttı.

Söz konusu dönemde çekirdek enflasyon, aylık ve yıllık bazda piyasa beklentilerine paralel gerçekleşti. Çekirdek TÜFE, nisanda aylık yüzde 0,4 ve yıllık yüzde 5,5 artmıştı.

ABD'de enflasyon, Haziran 2022'de yüzde 9,1 ile Kasım 1981'den bu yana en yüksek seviyesine ulaşmıştı.

Piyasalar ne tepki verdi?

Altının ons fiyatı, kritik veri öncesi 1961 dolar seviyesinde hareket ederken; ilk tepki olarak 1971 dolara yükseldi. Sonrasında dalgalı bir seyir izledi. Sarı maden saat 17.43 itibarıyla yüzde 0,32 oranında düşüşle 1951 dolarda hareket etti.

Dolar endeksi, enflasyon öncesi 103,32 seviyesinde bulunurken, şu dakikalarda yüzde 0,52 düşüşle 103,14 seviyesinde bulunuyor.

ABD 10 yıllık tahvil faizi ilk tepki olarak yüzde 3,70'ten yüzde 3,69'a gerilerken, sonrasında yüzde 3,77'ye tırmandı. ABD 2 yıllık tahvil faizi ise, yüzde 4,57'den yüzde 4,49'a indikten sonra yüzde 4,59 seviyesine yükseldi.

Kritik veri sonrası Fed'den faiz artırımını bekleyen kalmadı

ABD'de enflasyonun beklentilere paralel şekilde düşmesi, Fed'in yarın sona erecek Federal Açık Piyasa Komitesi'nde faiz artırımına gideceği beklentilerini neredeyse ortadan kaldırdı

Veri açıklanmadan önce yüzde 10 civarında olan Fed'den faiz artırımını bekleyenlerin oranı, enflasyon rakamları sonrasında yüzde 0,5'e kadar geriledi. Şu sıralarda ise yüzde 1,2 seviyesinde.

CME FedWatch'a göre 25 baz puan faiz artırımını bekleyenlerin oranı önceki hafta yüzde 21,8, dün yüzde 20,9 seviyesindeydi.

Fed'den 26 Temmuz toplantısında 25 baz puan artırım bekleyenlerin oranı yüzde 63,8, 50 baz puan artırım bekleyenlerin oranı yüzde 1,5.

Erdoğan: Kimsenin 50 sene daha kaybetmeye tahammülü yok

KKTC Cumhurbaşkanı Tatar ile ortak basın toplantısı düzenleyen Erdoğan, "Yarım asırdan fazla süre Rum tarafının uzlaşmaz, maksimalist yaklaşımları nedeniyle heba edildi. Kimsenin 50 sene daha kaybetmeye tahammülü yok." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, KKTC Cumhurbaşkanlığı'nda KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar ile ortak basın toplantısı düzenledi.

Erdoğan, yaptığı konuşmada, "Müzakere masasına geri dönülecekse, bunun yolu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınmasından geçmektedir." dedi.

Erdoğan, "Türkiye'den kablo yoluyla KKTC'ye elektrik naklinin sağlanması en önemli adımımız olacaktır, bununla artık KKTC'de elektrik kesintileri sorunu kalmayacaktır." diye konuştu.

Erdoğan, "(Kıbrıs'ta) Yarım asırdan fazla süre Rum tarafının uzlaşmaz, maksimalist yaklaşımları nedeniyle heba edildi. Kimsenin 50 sene daha kaybetmeye tahammülü yok." ifadelerini kullandı.

"Mavi Vatan emin ellerde"

Erdoğan'a hitaben, "Sizlerin öncülüğünde son 21 yılda anavatanımız Türkiye Cumhuriyeti büyük bir değişim ve dönüşüm gerçekleştirmiştir." diyen Tatar, "Sizlerin (anavatan Türkiye'nin) desteğiyle yeni siyaseti sonuna kadar sürdürmenin azim ve kararlılığı içindeyiz." şeklinde konuştu.

Tatar, "Mavi Vatan emin ellerdedir. Kıbrıs Türk halkı her zaman anavatan Türkiye Cumhuriyeti'yle uyum içerisindedir." dedi.

Kılıçdarođlu: Gemiýi limana sađlam götüreceđim

CHP lideri Kılıçdarođlu, "Ben bir Genel Bařkan olarak partimin sadece bugününü ve yakın geleceđini deđil, uzun hedefli yapısını da düřünüyorum ve düřünmek zorundayım. Hiç kimse unutmasın, gemiýi limana sađlam götürmek yine kaptanın görevidir. Kaptan olarak gemiýi limana sađlam gtreceđimi herkes bilsin." dedi.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, seçim sonrası partisinin ilk Meclis grup toplantısında konuştu.

Kılıçdaroğlu, Irak'ın kuzeyinde sürdürülen Pençe Kilit Harekatı bölgesinde 2 askerin Őehit olduğunu anımsatarak, Őehitlere Allah'tan rahmet diledi.

Ankara'nın Elmadağ ilçesindeki MKE Roket ve Patlayıcı Fabrikası'nda meydana gelen patlamada 5 kişinin hayatını kaybettiğini hatırlatan Kılıçdaroğlu, vefat edenlere Allah'tan rahmet dileyerek, hak sahipleri haklarını alıncaya kadar olayın takipçisi olacaklarını belirtti.

Türkiye İşçi Partisinden (TİP) Hatay Milletvekili seşilen Can Atalay'ın halen tutuklu olduğunu söyleyen Kılıçdaroğlu, CHP'nin, nerede haksızlık, hukuksuzluk varsa, o haksızlığın giderilmesi için mücadele eden bir parti olduğunu ifade etti. Kılıçdaroğlu, "Kişinin bizim partiden olup olmamasının bir önemi yok. nemli olan bu milletin iradesiyle seşilen bir milletvekilinin hala yasalara, anayasaya aykırı olarak hapisnede tutulması." diye konuştu.

Kılıçdaroğlu, TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Atalay'ın tutuklu olması konusunda suskun davranmaması gerektiğini belirterek, Atalay'ın hapisshaneden çıkıp TBMM'de yemin etmesi gerektiğini söyledi.

CHP'nin, demokrasinin, insan haklarının, düşünce özgürlüğünün güvencesi olduğunu dile getiren Kılıçdaroğlu, "Bizden olsun ya da olmasın, bir kişi haksızlıkla karşı karşıya kalıyorsa, ona sahip çıkmak, onun sesi soluğu olmak hepimizin ortak görevidir ve biz bunu yapıyoruz, yapmaya da devam edeceğiz." dedi.

"Yolumuz doğru ve yükümüz ağır"

Artısıyla, eksisiyle bir seçim döneminin geride kaldığını dile getiren Kılıçdaroğlu, şunları kaydetti:

"Elbette oturup değerlendireceğiz, elbette her değerlendirmenin kendine göre artıları da eksileri de olacaktır ve bunun üzerinde soğukkanlı, aklımızı kullanarak değerlendirme yapacağız. Güzel bir atasözümüz var; 'Yolu doğru olanın yükü ağır olur.' Yolumuz doğru ve yükümüz ağır. Bizim yükümüz sadece bize özgü bir yük de değil, 85 milyonun yükünü çeken bir partiyiz. Anayasaya, yasaya aykırı davranan bir yönetime karşı demokrasi mücadelesi veriyoruz. Biz her zaman ve her yerde haksızlığa uğrayanların yanında olduk, mazlumların yanında olduk. Düşüncesini ifade etmek isterken şiddet görenlerin yanında olduk, aklını kullananların yanında olduk. Fakirin, fukaranın, kendisini kimsesiz hissedenlerin yanında olduk."

Yetimlerin hakkını koruduklarını; ahlaktan, erdemden, bilgiden, birikimden, insandan, insanlıktan yana olduklarını söyleyen Kılıçdaroğlu, "Bize oy vermeyen vatandaşın bile hakkını, hukukunu savunan bir parti geleneğini her zaman sürdürdük ve bundan sonra da sürdüreceğiz. Partili olsun olmasın, kim haksızlığa uğradıysa onların yanında olduk." ifadesini kullandı. Kemal Kılıçdaroğlu, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bize oy veren 25 milyonu aşkın vatandaşımızla aynı duygularla sandığa gittik, bir değişim yapacaktık. Ülkemize demokrasiyi getirecektik ve otoriter bir yönetimi dünya siyaset tarihine armağan edeceğimiz bir başarıyla, demokratik yollarla yolcu edecektik. Beklediğimizi alamadık. Yani açıkça ifade etmek gerekirse, kazanamadık. Arkasından elbette ki eleştiriler gelecektir, bu eleştirilerin tamamını saygıyla karşılıyorum ama kalemi eline alıp ön yargıyla hareket edenlerin gazeteciliğini sorgulamak da benim görevimdir. Bize oy veren 25 milyonun hayaliyle bizim hayalimiz aynıydı, demokrasiyi getirecektik, yaşanabilir bir Türkiye'yi inşa edecektik. Kinden ve öfkeden arınmış bir siyaset anlayışını bu ülkeye getirecektik. Bize oy vermeyen vatandaşların hakkını hukukunu da savunacaktık, hiç kimseyi ötekileştirmeyecektik. Yeni bir anlayışı, yeni bir kültürü bu ülkeye getirecektik. Kimsenin inancından, yaşam tarzından, kimliğinden ötürü ötekileştirilmediği güzel bir Türkiye'yi inşa edecektik. Peki bu idealimizden vaz mı geçtik? Asla vazgeçemeyiz. Tarihimizin bize yüklediği temel bir zorunluluktur bu. Asla vazgeçmeyeceğiz, bundan

14.06.2023

sonra da vazgeçmeyeceğiz. İnançla, kararlılıkla yolumuza devam edeceğiz. Bu ülkeye demokrasi gerçek anlamda getirinceye kadar yolumuza devam edeceğiz."

Kılıçdaroğlu, 25 milyonu aşkın vatandaşın oyunu aldıklarını anımsatarak, oy veren, vermeyen bütün vatandaşlara teşekkür etti.

İnsanlık tarihinin adalet, hak, zulüm ve zalime karşı mücadele tarihi olduğunu dile getiren Kılıçdaroğlu, bu ülkede demokrasinin mihenk taşının da CHP olduğunu söyledi.

Kılıçdaroğlu, partisinin TBMM Grup Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, 25 milyon vatandaşın sadece Kemal Kılıçdaroğlu'nu değil, Türkiye idealini, Türkiye'yi yönetme iradesini, demokrat ve vatanseverlerin ittifakını, kardeşliği, barışı, huzuru ve adil bölüşümü desteklediğini söyledi.

Kendisine oy verenlerin, yalan siyasetinin karşısında hakikatin yanında olduğunu, her türlü iftiraya karşı gerçeklerden ayrılmadığını, kimseye iftira atmadıklarını ve ötekileştirmediklerini belirten Kılıçdaroğlu, şöyle konuştu:

"25 milyon, bu ülkenin temel taşıdır artık ve yeni kazanacağımız gençlerle, yeni kazanacağımız kadınlarla 25 milyonu 30 milyon yapmak da CHP'lilerin boynunun borcudur. Bunu yapmak zorundayız. Demokratik yollarla, inançla bunu yapmak zorundayız ve dolayısıyla saraya ve sözcülerine de seslenmek isterim; İşte siz bu iradeyi teslim alamayacaksınız.

Demokratların iradesini, insan haklarını savunanların iradesini, kötülöklere karşı iyiliği savunanların iradesini asla teslim alamayacaksınız. Biz değişeceğiz, yenileneceğiz, güçleneceğiz ve memleketin bu yalan ve iftira siyaseti içinde olmasına asla izin vermeyeceğiz. Beraber, birlikte olacağız, yalanlara karşı birlikte mücadele edeceğiz. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti en olmaz denilen, en ümitsiz anlarda küllerinden yeniden doğmasını bilmiştir, yeniden doğacaktır, yine doğacaktır. Bunu da bütün vatandaşlarımın bilmesini isterim."

Hiçbir vatandaşa kızgın ve küskün olmadıklarını anlatan Kılıçdaroğlu, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının başının üstünde yeri bulunduğunu ifade etti.

Kılıçdaroğlu, kendisi için vatandaşın esas olduğunu dile getirerek, tercihi, iradesi, kararı ne olursa olsun aynı ülkenin vatandaşı, aynı memleketin evladı olduklarını söyledi.

PPK'yı şimdilik bırakın, önce cuma toplantısına bakın!

Alaattin AKTAŞ

14 Haziran 2023 Çarşamba

✓ **Bankaların elinde düşük faizli ve uzun vadeli "zehirli" kağıtlar var. Bankalar tabii ki bu kağıtlardan kurtulmak istiyor. Politika faizinin ne oranda artırılacağını da bu kağıtların nasıl bir yöntemle ve ne ölçüde tasfiye edileceği belirleyecek.**

Son dönemde adeta "faiz toto" oynanıyor. Para Politikası Kurulu'nun (PPK) 22 Haziran toplantısında faizi ne kadar artıracığına dönük tahminler havada uçuşuyor. Faizin ılımlı sayılabilecek düzeyde artırılıp yüzde 14-15 dolayına çıkarılacağını tahmin eden de var, çok daha agresif bir artışla yüzde 25'e, hatta yüzde 30'a yükseltileceğini tahmin eden de... Yüzde 25'leri, yüzde 30'ları dile getirenler daha çok yabancı kurumlar, bankalar...

Görüldüğü gibi tahminler arasında dağlar kadar fark var!

Yüzde 8.50'den yüzde 14-15'e ya da 25-30'a çıkış...

Peki hangi düzey daha gerçekçi?

Herkes bu sorunun yanıtını arıyor zaten.

Gerçi içinde bulunduğumuz günlerde bu sorunun yanıtını bilen herhalde kimse yoktur. Ne Maliye Bakanı Şimşek'te var bu yanıt, ne Merkez Bankası Başkanı Gaye Erkan'da...

Yüzde 8.50'den 25'lere çıkılır mı?

Merkez Bankası daha önce bu boyuta yakın bir faiz artırımını durumunda hiç kalmadı değil. Rahip krizinin tetiklediği 2018 krizinde önce 8.50 puanlık bir artışla yüzde 16.50'ye, ardından iki aşamada 7.50 puanlık artışla yüzde 24'e çıkmış, yani o yıl üç buçuk ay içinde aşamalı olarak toplam 16 puanlık artış yapılmıştı.

Üstelik koşullar bu kez 2018'den çok çok farklı ve daha zorlu. Ne boyutta bir faiz artışına gidilebileceğini ise bir dönem halının altına süpürdüğümüz sorunun nasıl giderileceği belirleyecek.

14.06.2023

O sorunun kaynağı, bankalara adeta zorla verilen düşük faizli ve uzun vadeli kağıtlar. Politika faizinin artırılmasının önündeki en büyük engel de bu zaten. Faizi artırdığınızda, yani borçlanma kağıtlarının fiyatını aşağı çektiğinizde bankaların elinde bulunan düşük faizli kağıtları ne yapacaksınız, daha doğrusu bankaların bilançosu bundan nasıl etkilenecek?

Yanıt cuma günü...

İşte bu sorunun yanıtı cuma günü bir ölçüde verilecek.

Maliye Bakanı Şimşek cuma günü bankacılarla bir araya gelecek. Daha önce perşembe günü için planlanan ancak o gün Ekonomi Koordinasyon Kurulu toplanacağı için cumaya alınan toplantıda doğaldır ki Merkez Bankası Başkanı Erkan ve BDDK Başkanı Kavcıoğlu da yer alacak.

Toplantıda hal hatır sorma ve hayırlı olsun faslından sonra asıl konuya gelinecek .

Bankaların elindeki uzun vadeli ve düşük faizli kağıtlar için çözüm ne olacak; bunun üstünde durulacak, bankaların talepleri not edilecek, raporlar sunulacak ya da daha önce sunulmuş raporlar varsa onlar masaya yatırılacak.

Bankacılar doğal olarak ellerindeki o **sevimsiz kağıtların** geri alınmasını isteyecek. O kağıtlar alınsın, nakde kavuşsunlar ve o nakdi kullanabilsinler.

“Bu yapılırsa faiz ne kadar artarsa artsın!”

Söylenecek olan özetle bu.

Peki acaba o kağıtların tümü alınabilecek mi ya da ne kadarı alındığında bankalar faizdeki artıştan olumsuz etkilenmeyecek?

Bu soruya cuma günü hemen yanıt bulunması pek beklenmiyor elbette. Ama bankacıların talepleri not edilecek ve sonrasında dar kapsamlı toplantılarda ne yapılacağına iyi kötü karar verilecek.

Dolayısıyla 22 Haziran’daki PPK toplantısı tabii ki önemli. Ama cuma günü bankacılarla yapılacak toplantı PPK’da alınacak kararda belirleyici olacak.

Faiz ne olur; Merkez Bankası masaya yumruğunu vurur mu?

Gelelim en önemli soruya...

Para Politikası Kurulu 22 Haziran’da faizi kaçta çıkarır?

Dikkat ediyor musunuz, uzunca bir aradan sonra PPK’nın alacağı bir karardan söz ediyorum. **“PPK’nın açıklayacağı karar”** demiyorum.

14.06.2023

Kararlaştırılacak orandan tabii ki Saray'ın bilgisi olacaktır ama en azından bu oranı belirleyecek olan Merkez Bankası'dır.

Merkez Bankası'nın göstermelik sayılabilecek bir artışa gitmesi maça yenik başlaması demek olur, hatta bu öyle 1-0, 2-0 bile değildir. Göstermelik bir oran farklı yenik başlamak anlamına gelir.

Herhalde ne Mehmet Şimşek, ne de Gaye Erkan kaybedecekleri bir maça çıkmak ister.

Dolayısıyla yüzde 15'in altında kalacak bir artış göstermelik olarak nitelenecektir. Hatta bu çitayı yüzde 20'ye kadar bile çıkarmak mümkündür.

Yüzde 20 dolayındaki bir oran Merkez Bankası'nın ağırlığını hissettirdiği şekilde yorumlanır.

Yüzde 25 ve daha yukarıda bir oran ise Merkez Bankası'nın masaya yumruğunu vurmasıdır.

Örneğin yüzde 25, mevcut duruma göre 16.50 puanlık bir artış demektir. Bu çok büyük bir artış gibi görülebilir, bir bakış açısıyla da öyledir zaten. Ama unutmayalım; 2018 yılında da üç buçuk ay içinde aşamalı olarak 16 puanlık artış yapılmıştı.

Üstelik Türkiye ekonomisi bu kez 2018'den çok daha zor durumda. Bu yüzden yüzde 25 de, 30 da hiç şaşırtıcı olmaz.

Ama yine dönüp aynı konuya vurgu yapmak durumundayım, böyle bir orana çıkılmasının olmazsa olmaz koşulu bankaların, ellerindeki o sevimsiz, o zehirli kağıtlardan ne ölçüde kurtarılacaklarına bağlıdır.

"Biz o kadar kağıdı alamayız, onun için tamam faizi de ılımlı bir düzeye çıkarmakla yetiniriz, örneğin yüzde 13-14 ya da 15 yaparız" denilirse ya da denilmek zorunda kalırsa işte o zaman yandı gülüm keten helva!

Öyle bir durumda dövizin arkasından **"Bir yanlışlık yaptık ama nerede"** diye bakar kalırız...

Kurda tümüyle kontrolden çıkmış bir tırmanış da en istenmeyecek gelişme olduğuna göre faizde laf olsun diye bir artış yapılması olasılığı çok düşüktür.

İlk etapta yüzde 25 dolayına çıkarılacak faiz Türkiye'ye fon akışı sağlamanın da olmazsa olmaz koşuludur. Bu şekilde gelecek fonları **"Kısa dönemde para kazanıp gidecekler"** diye eleştirmenin de mantığı yok, tabii ki o amaçla gelecekler.

Karapınar suya göre üretimi planlayamazsa çöle döner

Ali Ekber YILDIRIM

14 Haziran 2023 Çarşamba

Dünkü yazıda Konya'nın Karapınar ilçesinde son 25-30 yılda yaşanan dönüşümü bir durum tespiti olarak yazdım. Çok farklı tepkiler geldi. Yazının başında dikkat çektiğim gibi oluşan obruklar nedeniyle burada sulu tarım yapılmaması gerektiğini savunanlar da oldu, Karapınar'ın bu dönüşümünü destekleyenler de.

Orada yaşayan ve çiftçilik yapanlar da tehlikenin farkında. Planlama yapılmazsa Karapınar'da gelecekte çölleşme endişesini orada çiftçilik yapanlar da biliyor. Uzaktan yöre halkına “yeraltı suyunu çekmeyin, pancar, mısır ekmeyin” demek kolay. Bir alternatif de sunmak gerekiyor. Yıllardır havza dışından su taşınması konuşuluyor ama bir türlü yaşama geçirilmiyor. Pancar, mısır ekilmediği zaman çiftçinin geçimini sağlayacak, gelir kaybını önleyecek bir alternatifin de ortaya konulması gerekiyor. Yeraltı sularının tamamen bitmesi her şeyden önce orada yaşayanların yaşamını tehdit ediyor.

Karapınar'da yaşayan herkes yeraltı suyunun bir gün yetmeyeceğinin hatta biteceğinin farkında. Karapınar Ziraat Odası Başkanı Durmuş Üner, “maksimum kârlılık maksimum verimle olduğuna inanılıyor. Bu da toprağı, suyu daha yoğun kullanmayı gerektiriyor. Bunun sürdürülebilir olmadığı ortada. Burada sürdürülebilir tarım olması gerekir. Havza modeli ile gelir düzeyi garantisi getirilerek üreticinin gelir düzeyi belli bir noktada olduğu zaman en azından toprağı ve suyu daha ekonomik, daha verimli de kullanabiliriz. Gelecek kuşaklara da bu toprakları bu suyu bırakmamız gerekiyor” diyerek aslında muhtemel tehlikeye de dikkat çekiyor.

Ziraat Odası teknoloji ve eğitim desteği sağlıyor

Karapınar Ziraat Odası, çiftçilere eğitim, teknoloji, ortak makine kullanımı, kıt kaynakların verimli kullanılması konusunda önemli çalışmalar yapıyor. Oda'nın 18 bini aşkın üyesi var. Bunların 15 bini aktif. Bu üyelerden yaklaşık 5 bini kadın çiftçi.

Oda Başkanı Durmuş Üner ile sohbetimizde çalışmalarını hakkında şu bilgileri verdi: “Öncelikle tarımda teknolojiyi kullanmak ve yaygınlaştırmak için çaba gösteriyoruz. Örneklerle göstererek anlatmaya çalışıyoruz. Bunun için bir vizyoner bakış açısına ihtiyaç var. Bugünkü koşullarda teknolojiyi bir yana bırakarak tarımsal üretimi yapmak mümkün değil. Ne yapabiliriz diye hep arayış içerisindeyiz. Oda olarak dünyada neler olduğunu takip etmeye çalışıyoruz. Avrupa’ya gittim. Almanya’da DEULA(Alman Tarım Teknolojileri Eğitim Kurumları) merkezinde tarım ve hayvancılık alanındaki uygulamalı eğitimleri yerinde gördüm. Karapınar’da uygulamak için proje hazırladık. Destek de çıktı, ancak bir takım sorunlar nedeniyle projeyi uygulayamadık. Ama vazgeçmedik farklı şekillerde bu eğitimleri veriyoruz. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile işbirliğimiz var. Prof. Dr. Süleyman Soylu hocamızın öncülüğünde rutin olarak tarlaları, çiftçilerimizi ziyaret ederek doğru yönlendirme ve yaşanan sorunları çözmeye çalışıyoruz.”

“Gelecek kuşaklara toprak ve su bırakmak zorundayız”

Geçmişte, Karapınar’ın erozyonla mücadelede ciddi başarı elde ettiğini ve topraklarını korumayı bildiğini anlatan Üner: “Erozyon mücadelesi başarılı oldu ama yeterli su yok. Bu nedenle kuyulardan su çekiliyor. Bu suyun da en doğru biçimde kullanılması gerekiyor. Bölgede ilk damla sulama sistemlerini uygulayan benim. 1994’ten beri sulama sistemleri ile uğraşıyorum. İlk damla sulamayı 2002’de başlattım. Tarım Bakanlığının 2006 yılında başlattığı Kırsal kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi kapsamında basınçlı sulama sistemleri desteklenince damla sulama yaygınlaştı. Bugün ilçede bir metrekare bile vahşi sulama yok. Suyu ve toprağı ekonomik olarak değerlendiren çiftçiler olmaya başladık. Elbette maliyeti yüksek ama bunu yapmak zorundayız. Tabii ki olumsuzlukları da var. Maksimum kârlılığın maksimum verimle olduğuna inanılıyor. Bu da tabii toprağı, suyu daha yoğun kullanmayı gerektiriyor. Tarımsal üretimin sürdürülebilir olması lazım. Yani havza modeli ile, belli bir gelir düzeyi garantisi getirilerek üreticinin gelir düzeyi bir noktada olduğu zaman en azından suyu toprağı da daha ekonomik ve verimli kullanmış oluruz. Gelecek kuşaklara da bu topraklara bu suyu bırakmamız gerekiyor. Bazı ürünlerden de kaçınmak gerekiyor. Niğde ve Nevşehir’de patates ile ilgili sorun olunca Konya Ovası’na bir yönelme oldu. Toprak sağlığı açısından dikkatli olmak gerekiyor. Bizde 8 bin 500 - 9 bin dekar alanda patates ekimi yapılıyor. Yine yonca üretimi yoğun olarak yapılıyor. Yonca, çok su tüketen bir ürün. Arpadan 3-4 kat daha fazla su tüketiyor. Üretici kendi hayvanının ihtiyacı kadar üretse bir yere kadar. Ama dışarıya satınca aslında yonca değil su satıyorsunuz. Burada her şey suya dayalı. Bu suyu doğru kullanmazsak 20 yıl öncesine döneriz.” dedi.

Ortak makine parkı, toprak analizi ve soğuk hava deposu

Karapınar Ziraat Odası’nın çiftçilerin hizmetine sunduğu ortak makine parkı da var. Üretimde maliyetleri azaltmak ve kaynakları verimli kullanmak için oluşturulan makine parkında çok sayıda makine ve ekipman var. Ayrıca Oda’ya ait toprak analiz

laboratuvarı ile 2 bin metrekare ve 6 odadan oluşan soğuk hava deposu da çiftçilere hizmet veriyor.

Özetle, Karapınar bitkisel üretimde, hayvancılıkta, et ve süt üretiminde önemli merkezlerden birisi. Birçok hammaddeyi üretiyor. Bu hammaddeyi işleyerek katmadeğere, markaya dönüştürecek çalışmalara ihtiyaç var. Türkiye İş Bankası Karapınar Tarım İhtisas Şubesi açılışından sonra sohbet ettiğimiz Tahsin Gündoğdu, Mustafa Süre, Yılmaz Peker, Sami Karabacak, Namık İnci, Muharrem İşletir ve diğer çiftçiler birçok konuyu anlattı. Yeri geldikçe onları da paylaşıyoruz. Ama herkesin dikkat çektiği konu su oldu. Havza dışından Karapınar'a su taşınmazsa, suya göre üretim planlaması yapılmazsa Karapınar çölleşir endişesi var.

Karapınar'da hayvancılık

Sulu tarıma geçtikten sonra bitkisel üretimde verimliliği yakalayan Karapınar çiftçileri ürettikleri ürünü değerlendirmek hayvancılığa geçiş yaptı. 2022 yılı verilerine göre Karapınar'da Çiftçi Kayıt Sistemi(ÇKS)'ne kayıtlı 6 bin 12 çiftçi var. İlçenin tarım arazisi yaklaşık 1,5 milyon dekar. Mera alanı ise 1 milyon 83 bin dekar.

Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi Karapınar'da da hayvancılık için geniş alanlarda dane mısır ve silajlık mısır yetiştiriliyor. Hayvanların kaba yem ihtiyacının yüzde 70-80'ini bu üründen sağlıyor. Ayrıca, yonca, fiğ, korunga gibi ürünler de yetiştiriliyor.

Üretilen yoncanın bir bölümü ihracata izin verildiği dönemler Arap ülkelerine yarış atlarının beslenmesi için ihraç ediliyor.

Hayvan varlığı

Büyükbaş: Karapınar'da 2 bin 231 işletmede toplam 106 bin 509 büyükbaş hayvan kaydı var. İlçede büyükbaş hayvan işletmelerinde ortalama 45 baş hayvan var. Sığır varlığının yüzde 80'i Holstein (siyah-alaca) ırklarından oluşuyor. Ayrıca Simental ve Simental Melezi ırklarda var. Hastalıktan arı 17 işletme var.

Küçükbaş: İlçe, 2022 verilerine göre 1958 küçükbaş hayvan işletmesinde toplam 14 bin 524 keçi ve 443 bin 715 koyun olmak üzere toplam 458 bin 239 küçükbaş hayvan varlığına sahip. Koyun varlığının yüzde 50'sinden fazlası Merinos melezi. Diğer yüzde 50'si Merinos, Akkaraman, Akkaraman Melezi ve ilçede ıslah çalışması yapılan Anadolu Merinosu ırklarından oluşuyor.

Karapınar'da kanatlı sektöründe 3 işletme, arıcılıkta ise 6 işletme faaliyet gösteriyor.

Et ve süt üretimi:

14.06.2023

Karapınar'da 2022 verileri ile günlük 442 ton süt üretiliyor. Sütün çok büyük bölümü Karapınar Süt reticileri Birliği tarafından toplanıyor. Toplanan süt ülkenin büyük süt firmalarına pazarlanıyor. Süt retiminde fazlalık oluştuğunda süt tozuna çevriliyor. Geçtiğimiz yıllarda Karapınar'dan in'e 250 ton süt tozu ihracatı da yapılmıştı.

İlçede 2 adet kesimhane bulunuyor. Bu kesimhanede kesilen hayvanların eti tüketime hazır hale getirildikten sonra büyük bölümü İstanbul ve Antalya'ya gönderiliyor.

Anadolu Etap'ın meyvecilik yatırımı

Konya Karapınar'da Anadolu Etap Grubu'nun 2013 yılında başlattığı organik vişne ve 2014 yılında başlayan elma üretimi bölgeye farklı bir vizyon getirdiği ifade ediliyor. Karapınar Reşadiye ve Fevzipaşa Mahallesi'nde üretilen vişnenin yüzde 30'u meyve suyu, yüzde 70'i ise sofralık olarak tüketime sunuluyor. Elmanın ise yüzde 10'u meyve suyu, yüzde 90'ı sofralık olarak tüketiliyor. Sofralık olarak üretilen vişne ve elmanın yüzde 40'ı ihraç ediliyor. İşletmede sezonda 700-750 kişi alışıyor.

Altın ithalatı zirveye çıktı

Naki BAKIR

14 Haziran 2023 Çarşamba

Yılın ilk dört ayında 11,8 milyar dolarlık parasal olmayan altın ithal edildi. Net altın ithalatı ocak-nisan döneminde dış ticaret açığını yüzde 43 büyüttü. Nisan sonu itibarıyla yıllık altın ithalatı 29,7 milyar dolarla zirveye çıktı.

Türkiye'nin son yıllarda dramatik biçimde artarak dış ticaret ve cari işlemler açıklarını büyüten "parasal olmayan altın" ithalatı, getirilen bazı kısıtlayıcı önlemlere rağmen bu yılın ilk dört ayında da artış ivmesini korudu. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ocak-nisan döneminde parasal olmayan altın ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 360,5 artarak 11 milyar 787,1 milyon dolar oldu.

Parasal olmayan altında nisan sonu itibarıyla son bir yıldaki ithalat 29 milyar 668,1 milyon dolarla tarihi en yüksek düzeye ulaştı. İthalatın bu ivmeyi koruması durumunda yılın tümünde 30 milyar doları aşması bekleniyor. Parasal olmayan altın ithalatında en yüksek yıllık düzey 25,2 milyar dolarla 2020 yılında, ikinci en yüksek düzey ise 20,4 milyar dolarla geçen yıl gerçekleşmişti.

Dış ticaret açığının üçte biri

İlk dört ayda 841,9 milyon dolar olan parasal olmayan altın ihracatı düşülünce, ithal altına ödenen net döviz geçen yılın eş dönemine göre yüzde 504,8 artışla 10 milyar 945,2 milyon dolar oldu. Merkez Bankası'nın açıkladığı verilere göre ödemeler dengesi kapsamındaki tanımıyla ocak-nisan döneminde 36 milyar 341 milyon dolar olarak gerçekleşen dış ticaret açığının yaklaşık üçte biri, net altın ithalatından kaynaklandı. Başka deyişle parasal altın ticareti dolayısıyla çıkan net döviz, dış ticaret açığını yüzde 43 büyüttü.

Büyük bölümü iki ülkeden

Ülkelere göre altın ithalatı (Ocak 2013-Nisan 2023)		
	Milyon \$	Pay (%)
İsviçre	49.304,6	36,7
Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)	35.028,0	26,1
Irak	15.527,1	11,6
Almanya	4.327,0	3,2
Avustralya	4.244,7	3,2
Güney Afrika Cum.	3.264,7	2,4
İngiltere	2.992,8	2,2
Kanada	2.419,5	1,8
Libya	2.181,6	1,6
ABD	1.568,0	1,2
Belçika	1.440,0	1,1
Rusya Federasyonu	1.180,3	0,9
İtalya	980,6	0,7
Hong Kong	957,6	0,7
Venezuela	901,6	0,7
Diğer ülkeler	7.859,3	5,9
TOPLAM	134.177,4	100,0

Türkiye bu yıl da altın ithalatının büyük bölümünü İsviçre'den gerçekleştirmeye devam etti. İlk dört aydaki ithalatın 8 milyar 653,1 milyon dolarla yüzde 73,4'ü, dünyanın en büyük rafine ve transit merkezi olması dolayısıyla küresel altın ticaretinde öne çıkan bu ülkeden ithal edildi. Dört aylık ithalatın yüzde 16,2'sini oluşturan 1 milyar 911,9 milyon dolarlık bölümü ise Birleşik Arap Emirlikleri'nden (BAE) gerçekleştirildi. İthalat tutarında bu ülkeleri 373,9 milyar dolarla Hong Kong, 92,4 milyar dolarla Irak ve 77,4 milyar dolarla İtalya izledi.

Altına on yılda 134 milyar dolar

2013 başından bu yılın nisan ayı sonuna kadar olan dönemde parasal olmayan altın ithalatının birikimli tutarı 134 milyar 177,4 milyon dolara ulaştı.

Bu dönemde beş kıtadan ve bazı ada ülkeleri de dahil hemen hemen tüm ülkelerden altın ithal eden Türkiye, parasal olmayan ithal altına adeta servet ödedi. Bu dönemdeki ithalatın 49 milyar 304,6 milyon dolarla yüzde 36,7'lik bölümü, başka ülkelerden ithal ettiği altınları işleyip ihraç ederek bu sektörde öne çıkan İsviçre'den gerçekleştirdi.

Altın İthalatı (Ocak 2013-Nisan 2023; Milyon \$)						
	İhracat	İthalat	Net	Dış Tic. Dengesi *	Net Altın İth./ D.T.D, %	Cari İşl. Açığı
2013	3.348,4	15.127,2	-11.778,8	-81.885	14,4	-55.092
2014	3.210,1	7.107,1	-3.897,0	-66.572	5,9	-38.020
2015	7.379,8	3.426,0	3.953,8	-49.009	-8,1	-26.625
2016	8.246,9	6.458,9	1.788,0	-39.923	-4,5	-26.668
2017	6.605,3	16.577,3	-9.972,0	-58.575	17,0	-39.955
2018	2.587,4	11.302,2	-8.714,8	-40.726	21,4	-20.151
2019	2.000,6	11.268,7	-9.268,1	-16.781	55,2	10.796
2020	2.780,0	25.183,8	-22.403,8	-37.874	59,2	-31.888
2021	3.482,6	5.498,6	-2.016,0	-29.313	6,9	-7.232
2022	1.051,0	20.440,3	-19.389,3	-89.501	21,7	-48.387
2013-2022 T.	40.692,1	122.390,1	-81.698,0	-510.159	16,0	-283.222
Ocak-Nisan 2023	841,9	11.787,1	-10.945,2	-36.341	30,1	-29.726
TOPLAM	41.534,0	134.177,2	-92.643,2	-546.500	17,0	-312.948
Son bir yıl	1.591,6	29.668,1	-28.076,5	-100.191	28,0	-57.804

*Ödemeler dengesindeki tanımına göre

BAE, bu dönemde 35 milyar 28 milyon dolarla en çok ithalat yapılan ikinci ülke oldu. Kümülatif ithalat tutarında bu ülkeleri 15 milyar 527,1 milyon dolarla Irak, 4 milyar 327 milyon dolarla Almanya, 4 milyar 244,7 milyon dolarla Avustralya, 3 milyar 264,7 milyon dolarla Güney Afrika izledi.

İngiltere 2 milyar 992,8 milyon, Kanada 2 milyar 419,5 milyon, Libya 2 milyar 181,6 milyon, ABD 1 milyar 568 milyon, Rusya 1 milyar 180,3 milyon, İtalya 980,6 milyon, Hong Kong 957,6 milyon ve Venezuela 901,6 milyon dolarla en çok ithalat yapılan ülkeler arasında yer aldı.

Çıkan “net” döviz 92,6 milyar dolar

Türkiye, Ocak 2013-Nisan 2023 döneminde birikimli olarak 41 milyar 534 milyon dolarlık da parasal olmayan altın ihraç etti. Böylece anılan dönemde parasal olmayan altın ticaretinde oluşan açık, başka deyişle dışarı giden net döviz miktarı 92 milyar 643,2 milyon dolar oldu.

Söz konusu tutar ödemeler dengesindeki tanımıyla anılan dönemde kümülatif 546,5 milyar dolar olan dış ticaret açığının yüzde 17’sini, 312,9 milyar dolar olan kümülatif cari açığın da yüzde 29,6’sını oluşturdu.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu-İmamoğlu görüşmesi kritik

6'lı masanın Saadet Partisi'ndeki toplantısında Kılıçdaroğlu'nun ortak cumhurbaşkanı adaylığı ilan edilmişti.

Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adayı olarak son kez CHP grubuna geliyordu. O günkü izlenimlerimi "Kılıçdaroğlu mutluydu. Hatta hiç olmadığı kadar mutluydu. Sevincini gizleyemiyordu" diye aktarmıştım.

Kılıçdaroğlu salona, "İktidar, iktidar" sloganları arasında girmiş, milletvekilleri kendisini ayakta karşılamıştı. Kılıçdaroğlu kürsüye yine "İktidar, iktidar" sloganları arasında çıkmıştı.

O gün CHP grubunda farklı bir hava vardı. Kılıçdaroğlu, "Bu kürsüye veda etmek için geldim" deyince salonda bir uğultu yükselmiş, duygusal bir hava oluşmuştu. "Bu satırları kaleme almak benim için de hiç kolay olmadı" derken Kemal Bey'in sesi titremişti.

ADAM KAZANACAK DEMİŞLERDİ

Bir gazeteci açısından izlenmesi gereken tarihi bir andı. En çok CHP'ye yakın gazetecilerin hali dikkatimi çekmişti. Çok coşkulu bir halleri vardı. Öyle ki Kılıçdaroğlu daha grup salonuna girmeden önce kuliste gözükünce gazetecilerin olduğu bölümde bir dalgalanma olmuştu. Gözleri ışıltılı parlıyordu. Kılıçdaroğlu'nu, "Geliyor gelmekte olan" diyerek karşıladılar. Kemal Bey, kürsüde veda konuşması yaparken kulağıma eğilip "Adam kazanacak" diyenler oldu. "Acele etmeyin" diye karşılık verdiklerim de oldu. "Hayırlısı, orasını millet bilir" dediklerim de.

ÖZGÜR ÖZEL'İN GÖZYAŞLARI

Kılıçdaroğlu'nun veda konuşmasını dinlerken bir meslektaşımın uyarısıyla kafamı çevirdiğimde Özgür Özel'in gözyaşlarıyla karşılaşmıştım. 8 Mart 2023 tarihli yazıma, "Kılıçdaroğlu masada kazandı, seçimde kaybederse" başlığını atmıştım.

14.06.2023

Yazımı, “Kılıçdaroğlu masada kazanıp sandıkta kaybederse bunun hesabını nasıl verecek? Seçim gecesini düşünmek bile istemiyorum” diye bitirmiştım.

O günkü izlenimlerimi geniş geniş aktarmamın bir nedeni var. Dün seçimlerden sonra CHP'nin ilk grup toplantısı vardı. Kılıçdaroğlu toplantıya gelirken yanında Grup Başkanı Özgür Özel vardı. Ama artık gözleri yaşlı değildi. Tam aksine genel başkanlığa aday olabileceğini açıklamış bir siyasetçinin bakışları vardı. Gözleri çakmak çakmaktı. Gazeteciler ise peşinden, “İstifa edecek misiniz?” diye koşuyordu.

KILIÇDAROĞLU BIRAKMIYOR

Bu izlenimlerimi paylaştıktan sonra kurultaya giden CHP'den kulisler aktarmak istiyorum. Kılıçdaroğlu, “Gemiye sağlam limana götürmek yine kaptanın görevidir. Gemiye sağlam limana götüreceğimi herkes bilsin” dedi.

Kaptan Kemal CHP gemisinin dümenini bırakmayacağını açıkladı. Ama “Değişimin önünü açacağım” dedi. Ama, “Ben bir genel başkan olarak partimin sadece bugününü değil uzun vadeli yapısını düşünüyorum” vurgusu önemliydi. Gemimi fırtınalı denizin ortasında bırakmam, kaptan olarak gemiyi limana ulaştırmakta kararlıyım mesajını verdi.

Bakalım CHP gemisinin kaptanı kim olacak.

ÜÇÜNCÜ KEZ GÖRÜŞECEKLER

KILIÇDAROĞLU ile İmamoğlu seçimlerin ardından bugün üçüncü kez görüşecekler. Ekrem İmamoğlu hemen seçimden bir gün sonra değişim talebiyle ortaya çıkmış, ikinci görüşmelerinde Kılıçdaroğlu'na, “Ben değişime öncülük yapabilirim. Siz onursal genel başkan olun” teklifinde bulunmuştu. Kılıçdaroğlu da Sözcü TV'deki yayında Ekrem İmamoğlu'na, “Kazandığımız bir büyükşehir belediyesini başka bir partiye neden verelim? İmamoğlu aday olabilir. Arkadaşlar olabilirler, neden oluyorsunuz demem. Ben İstanbul sorununun çözülmesini

isterim” demişti. Ekrem İmamoğlu sıcağı sıcağına yanıt verdi. “Mesele İstanbul’dan ibaret değil” dedi.

KILIÇDAROĞLU ZOR DURUMDA

Ekrem İmamoğlu geri adım atmıyor. Tam aksine baskıyı artırıyor. Kılıçdaroğlu’nun ekibi ise birer ikişer kendisini terk ediyor. Ama çaresiz değil çünkü genel başkan olarak hâlâ güçlü. O nedenle Ekrem İmamoğlu ile Kemal Kılıçdaroğlu’nun bugün yapacakları görüşme sürecin seyri açısından kritik gelişmeler neden olabilir.

MERAL AKŞENER BOMBALAYACAK

CHP’deki genel başkanlık yarışına odaklandık ama kurultaya giden İYİ Parti’de de önemli gelişmeler yaşanıyor. Partinin kurucularından Ahat Andıcan ile Aytun Çıray’ın istifasını kastetmiyorum.

İYİ Parti’nin 24-25 Haziran tarihlerinde kongresi var. Meral Akşener’in yeniden seçilme sorunu yoktur. Ama seçimde izlediği strateji nedeniyle zor durumda. Çünkü İYİ Parti girdiği ikinci seçimde de başarılı olamadı. Kumar masası dediği 6’lı Masa’dan kalkıp sonra tekrar oturması İYİ parti’nin oylarını düşürdü.

1- İYİ Partililer, seçim kampanyasında Kandil ve HDP’nin desteklediği aynı adayı desteklemeyi izah edemediler. Partinin etkili isimlerinden Adnan Beker, “Vatandaş HDP-Kandil ilişkisi olan bir ittifaka yönelmedi” demişti.

2- İYİ Parti teşkilatlarında, 6’lı Masa’da yüzde 1 oyu bile olmayan 4 parti seçimlerde en büyük payı aldı ama İYİ Parti ittifakın ikinci büyük partisi olarak hiçbir şey kazanamadı, diye tepki var.

DİP DALGA

İYİ Parti’de Meral Akşener’e yakın olarak bilinen isimler Uğur Poyraz ve Kürşat Zorlu bu dip dalgayı fark ettiler. Kongrede Millet İttifakı’nın hesabını ödememek için, “Seçimlerden sonra Millet İttifakı bitmiştir” diye açıklama yaptılar. İYİ Parti’nin yerel seçimlerde birkaç büyükşehir belediye başkanlığı almak koşuluyla ittifak yapacağı haberleri yayıldı. Tüm bunlar kongre öncesinde tabanın gazını almaya dönük hamlelerdi.

AKŞENER NE DİYECEK

Akşener’in, kongrede hesap vermek yerine 6’lı Masa’yı bombalaması bekleniyor. Kulislere sızan haberlere göre Akşener’in, İYİ Parti’nin kazanacak aday diye ısrar etmesine rağmen masadan Kılıçdaroğlu kararının çıktığını, İYİ Parti’nin uyarılarının dikkate alınmaması nedeniyle kazanılabilecek seçimin kaybedildiğini anlatacağı söyleniyor.

14.06.2023

Meral Akşener'in Millet İttifakı'nın sona erdiğini açıklayıp yerel seçimlerden önce yeni şartlarda yeni ittifaklar kurulabileceği mesajını vermesi bekleniyor.

AKŞENER-İMAMOĞLU PASLAŞMASI

İkinci tur seçim gecesi ilk çıkışı Meral Akşener yapmış, Ekrem İmamoğlu ise onu takip etmişti. Ekrem İmamoğlu'na hapis kararının çıktığı gün Saraçhane'de ikilin sergilediği tavır da dikkate alındığında CHP'de Ekrem İmamoğlu-Meral Akşener yine birlikte hareket ediyorlar kanaati hâkim. "Akşener ile İmamoğlu organize hareket ediyorlar" deniliyor.

Akşener'in kongredeki konuşmasında parti ismi vermeden İmamoğlu'nun değişim çağrılarını desteklemesi bekleniyor.

Esfender KORKMAZ

Ekonomide çıkış umudu var mı?

Türkiye de geçmişte yaşadığımız ekonomik krizlere döviz sorunu neden oldu. Bugün dış borçları çevirmekte zorlanıyoruz. Temerrüt riski yüksek. Seçimi zar-zor çıkardık. Çünkü ülke riski yüksek ve faiz dışında en az 5 yüzdelik puanda İflas sigorta risk primi (CDS) ödüyoruz. **Kur artışından kaynaklanan yüksek enflasyon yaşıyoruz.** Dahası kuru tutmak için kur korumalı mevduat uygulamasında; faiz farkı bütçeye yük getirdi, seçim öncesi prim uygulaması da Merkez bankasına yük getirdi. Bu tuzaktan kurtulmanın tek yolu kaldı, yabancı sermaye girişi. Demokratik ve hukuki altyapı ve yatırım ortamı olmadığı için girecek yabancı sermaye de doğrudan yabancı yatırım sermayesi değil, sıcak paradır. Ulusular arası fonlar, bir kısım kaynağı riskli yatırımlara ayırmıştır.

Bank of America Türkiye’de yatırım yapmak için, doların 25 TL ve faizin yüzde 40 olması gerektiğini açıkladı.

Sıcak para da elbette getirdiğinden fazlasını götürmek ister. Mesele Sıcak paraya muhtaç duruma düşmüş olmamızdır. **Sıcak paraya ne kadar muhtaç olduğumuzu, yıllık 57,8 milyar dolara ulaşan cari açığımız ve bir yıl içinde ödememiz gereken 205 milyar dolar dış borç stoku daha net gösteriyor.** Dahası yabancı yatırım sermayesi gelmiyor. Portföy yatırımları da çıkıyor. (Aşağıdaki tablo)

NİSAN 2023 ÖDEMELER DENGESİ (milyar dolar)		
A)AÇIK	2023 OCAK - NİSAN	NİSANDAN NİSANA YILLIK
CARİ AÇIK	29,7	57,8
DIŞ TİCARET AÇIĞI	36,3	100,2
B)YABANCI SERMAYE		
GAYRİMENKUL NET GİRİŞ	1,6	6,2
DOĞRUDAN YATIRIM NET GİRİŞ	0,4	2,7
PORTFÖY YATIRIMLARI NET ÇIKIŞ	1,5	9,6
C)REZERV + NET HATA VE NOKSAN		
RESMİ REZERVLERDE NET AZALIŞ	22,4	5,7
NET HATA VE NOKSAN	-6,7	10,2

14.06.2023

Kaynak: Merkez Bankası

Not: Net hata ve noksanda, eksiler çıkış, artılar giriş olduğunu gösterir.

yaşayacağımızı sık sık yazdım. Hatta bana göre bir yıl önce İMF' ile anlaşma yapmış olsaydık, bu günkü sorunları yaşamazdık. **Çünkü doğrudan yabancı yatırım sermayesi İMF'nin ağızına bakıyor.** İMF Türkiye için çıpa olurdu. Ama Uzun süre İMF' politikalarını uygulamak gerekmezdi.

Mehmet Şimşek'in Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanmasının gerekçesi de, sıcak para getirmektir. Çünkü yabancı finansal sermaye, ortadoks politikalar ister.

Ekonomi yönetimi, ilgili bakanlar, Merkez Bankası ve BDDK gibi kurumlardan oluşur. Ekonomi yönetiminde koordinasyon olmaz ise, istikrar politikaları oluşturulamaz. BDDK'nın başına düşük faizi savunan eski Merkez bankası tayin edildi. Demek ki ilk günden uyum sorunu ortaya çıktı. Bu durumu sıcak para herkesten daha iyi analiz eder.

Dahası faiz artışında geç kalındı. Nedeni yabancı sermayenin beklediği kur artışını sağlamak olabilir. Ama o zamanda kur artışı ile enflasyonla mücadele zorlaştı.

Faiz artışının da kademeli olacağı anlaşılıyor. Uygulama ilk olarak MB faizinin önce yüzde 20 yüzde 25 seviyesine çıkarılması, faiz artış beklentisinin yaratılması ve sonra reel faiz düzeyine çıkarılması şeklinde olabilir.

Bankaların elindeki Hazine kağıtlarında ortalama faiz (iskonto oranı) yüzde 15'tir. Faiz artınca menkul kağıtların değeri düşecek ve bankalar zarar yazacaktır. Faizler düşük iken bankalar bu kağıtları teminat olarak MB'na verip, yüzde 8,5'ten fon sağlıyordu. **Faiz artınca bunu da yapamayacaklar. Zarar yazacaklar.** Ancak banka karları yüksek olduğu için, karları azalacak ve bu azalma bankaları riske sokmayacaktır.

Yine bankaların döviz pozisyon açığı olmadığı için kur artışları da bankaları zora sokmaz. Pozisyon açığı özel sektörü zora sokacaktır. Bu durumda Bankaların dönmeyen kredileri artabilir.

Öte yandan, bu günkü kısa vadeli döviz sorununun çözümü ile birlikte faiz politikası, ve arkasından orta ve uzun vadeli istikrar politikalarını birlikte programlamak gerekir. Bu da iktisatçıların işidir. Bunun içindir ki ABD başkanları hep Nobel ödülü alan akademisyen iktisatçıları seçmiştir.

Bizde ise istikrar anlayışı farklı; kısa vadeli dış kaynak bulabilmek için finansçılar görevlendirildi, sonra onlara BDDK başkanı örneğinde olduğu gibi kayyum atandı. Politika alanları daraltıldı.

14.06.2023

Finansçılar kendi alanlarında uzman olabilir ve fakat akademisyen iktisatçılar kadar ekonomiye çok yönlü bakamazlar. Ak parti içinde yetkin akademisyen iktisatçılar da var.

Kaldı ki yeni gelenlerin karar alanı daraltılırsa, ya giderler veya istenen başarıyı sağlayamazlar.

Özetle; bu şartlarda bu günkü ekonomik krizden çıkış umudumuz gün geçtikçe zayıflıyor.